

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy íven. Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.	FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ: GEDULY HENRIK evang. lelkész, NYIREGYHÁZA.	A lap ára: Egész évre . . . . . 12 K Félévre . . . . . 6 K Negyedévre . . . . . 3 K Egyes szám ára 40 fillér * Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *
--	---	--

TARTALOM-JEGYZÉK: **Egyetemes nyugdíjintézet.** Az egyetemes nyugdíjügyi-bizottság végleges tervezete. — **Tanügy.** Törvényjavaslat az elemi népiskolai oktatás ingyenességéről. (Folyt. köv.) **Kund Sámuel** — **Nógrádi ág.** hitv. ev. egyházmegye közgyűlése. **Kardos Gyula.** — **Esperességi közgyűlés.** (Folyt. köv.) — **Tarca.** Az evangélikus istentisztelet. (Folytatás.) **Mayer Pál.** — **Belélet** — **Pályázatok.** — **Hirdetések.**

EGYETEMES NYUGDÍJINTÉZET.

Az egyetemes nyugdíjügyi bizottság végleges tervezete.

I.

Egyetemes nyugdíjintézetünk revíziójának sokáig húzódó, hányódó ügye a napokban teljesen új stádiumba jutott. A revízió eddigi tervezetei helyébe, amelyeket az előadó ügyvivő egyéni véleményeként, tervezeteként és javaslatként kellett tekintenünk, amelyek tehát az ő személyes felelősége mellett láttak napvilágot, — most már az egyetemes nyugdíjintézeti-bizottság határozati javaslat alakjában megszerkesztett szabályrendelet-tervezete lépett, — s ezzel a felelőség az előadó vállairól áthárult e nagytekintélyű, kiváló férfiakból álló bizottságra, amely inentúl saját tekintélyének súlyával és meggyőződésének erősen megalapozott feltárással tartozik fedezni a javaslata ellen netalán felmerülhető kifogásokat, támadásokat stb.

Amde nemcsak ilyen formai, de fontos lényegi változásokon is ment át a Gyürky-szerkesztette javaslat. És itt mindjárt hozzátehetjük, hogy nézetünk szerint nem szerencsés változásokon. Az egyszerűbb, tisztább, határozottabb szabályok helyébe látszólag ugyan elvi alapokon nyugvó, a vólóságban azonban nézetünk szerint a célt és gyakorlati kivihetőséget teljesen szem elől tévesztő, tehát a legfőbb elvi céllal, az *élet*, a *gyakorlati élet* követelményeinek igazságos kielégítésével ellenkező változtatások léptek. — Ilyen mindjárt a 2400 K minimális nyugdíjösszeg tételének elejtése, (l. 12. és 18. §§-ok) és ennek, valamint az eredeti tervezet szerinti javadalom után megállapítandó nyugdíjigénynek helyére az egész vonalon a *javaslat szerint minősített fizetés* elvén alapuló nyugdíj-

igény helyezése. Ezt mi határozottan végzetes tévedésnek tartjuk s akkora vizsály magvának, hogy féltjük tőle magának a nyugdíjintézet revíziójának annyira kívánatos ügyét. Az egyetemes nyugdíjintézeti bizottság ebben a javaslatában túllőtt a célon, áthágta az egyetemes közgyűlés világos határozata által megszabott korlátokat. A m. é. egyetemes közgyűlés jegyzőkönyvének 25-ik számú határozata ugyanis nem arra adott megbízást a bizottságnak, hogy a 2400 K minimumon felül vagy alul, elvi vagy gyakorlati célgondolatok szerint kutatgasson a különböző megoldások között, — hanem kötött marsrutával, határozott, szem elől nem téveszthető utasítással bocsátotta el arra nézve, hogy dolgozzon ki oly javaslatot, a mely szerint a nyugdíj minimuma 2400 K legyen és emelkedhessék a teljes fizetés összegéig. *A bizottságnak szabadságában állott* — ha ily utasításnak megfelelni nem tudott — *mandátumát letennie, — de nem állott szabadságában fölébe helyezkedni a kiküldő testület intenciójának* és az egész magyarhoni evangélikus egyházi közvélemény által tisztelettel, ha nem is teljes megnyugvással, de ismételjük, tisztelettel fogadott egyetemes közgyűlési határozatban megjelölt irány félrelökésével egészen más alapon keresni a megoldást. — Ha már maga az egyetemes egyház által kiküldött bizottság megengedi magának e frivol játékot az egyetemes gyűlés határozatával szemben: mit várjunk akkor a többiek-től? . . .

Mert — bocsánatot kérünk — itt nem a bizottság magánizléséről, elvi vagy közjogi distinkcióiról van szó, — itt arról van szó, hogy a múlt évi egyetemes közgyűlés méltányolva a kor igényeit és a jól megszolgált nyugdíj összegének legalább akkorává tételét, a mely megfeleljen bármely lelkész családja ellátása minimális feltételeinek, — minden

magyarországi evangélikus lelkész részére legalább is 2400 K nyugdíjösszeget kívánt biztosítani és meg is mutatta ennek a módját abban, hogy szabad kezet engedett a nyugdíjintézeti bizottságnak az államsegély felhasználására nézve. Honnan vette a jogot a bizottság ahhoz, hogy kevesebbet javasoljon, mint a mennyit az egyetemes gyűlés adni akart? . . . Az indokolás hírlapi polemiákra, azon szervezeti alapelvre, hogy a nyugdíj nem lehet több, mint a munkadíj, és arra az eshetőségre építi e javaslatot, hogy esetleg sokan, sőt tömegesen mennének a kisebb javadalmazású lelkészek nyugdíjba, ha több volna a nyugdíjuk, mint a fizetésük. — E legutolsó feltevésével, mint a mely épen nem hízog az evangélikus lelkész karra nézve, s végre is csak feltevés, — nem foglalkozva, marad a másik két érv. Hírlapi támadásoktól, nézetünk szerint, mit sem kell tartania annak, akinek igaza van. És biztosítjuk a t. bizottságot arról, hogy ha a fizetési elvnek a 2400 K-ás minimummal kapcsolatban sok hírlapi támadást kellett megállania, még többet fog kelleni megállania a minimum elejtése következtében. — Ezt se tekinthetjük tehát komoly érvnek. — Marad a harmadik, — az a nyugdíjintézeti szervezeti alapelv, hogy a nyugdíj nem lehet nagyobb, mint a munkadíj. . . . Hát mi erősen kutattunk a magyarországi evangélikus egyház összes törvényei sorában eféle kijelentések után, de ilyet sehol se olvastunk. Hanem azt igenis olvastuk, hogy a magyarországi evangélikus egyház teljesen autonóm, mindenki és minden mástól független testület, a mely nem tartozik senki mástól mintát kérni eljárásában, intézkedéseiben, de a maga jól megfontolt s az országos törvényekkel nem ellenkező szándékát teljesen önálló hatáskörben — amennyiben nem törvényt hoz — az egyetemes közgyűlés útján nyilvánítja és hajtja végre. Ha az egyetemes közgyűlésnek az volt a kifejezett szándéka, hogy a lelkészek legkisebb fizetésének habilitását figyelembe nem véve, mindnyájuk részére legalább is 2400 K nyugdíjat akar biztosítani, — mit tartozik erre más nyugdíjintézetek bármiféle szervezeti alapelve? Hiszen itt nem filozófiai tényszerűségekről, de speciálisan magyar evangélikus viszonyokról van szó! . . . A bizottság különben maga is érezte, hogy ingatag talajon áll, mert az indokolás szerint magában a bizottságban is kérdés támadt a felől, ha vajjon az 1907. évi egyetemes közgyűlés 25-ik jkvi számú határozatának a nyugdíjigény minimumára vonatkozó része utólagosan megváltoztatható-e? De csakhamar megnyugodtak a kedélyek, mert

mint tovább olvassuk az indokolásban: „E kérdést eldönti az egyházi alkotmány 21. §-a, melynek alapján ezt a közjogi természetű közgyűlési határozatot „egy későbbi közgyűlés“ szabadon és jogosan megmásíthatja.“
 Úgy-úgy t. bizottság! A helyett, hogy a már kiforrott meggyőződés alapján létesült közjogi természetű határozatokat *megvalósítanók*, impressziók alapján proponáljuk azok *megmásítását*. Akkor igazán sokra fogunk menni, kiküldők és kiküldöttek egyaránt! . . . Nem! Ez nem volt komoly és méltó munka!

T A N Ü G Y.

Törvényjavaslat az elemi népiskolai oktatás ingyenességéről.

A tankötelezettség érvényre emelésének egyik nem kicsinyelhető akadály, hogy az iskola főtartók az elemi, mindennapi, sőt az ismételő iskolai tanításért is, több, kevesebb tanítási díjat szedhetnek. Ezt mondja a törvényjavaslat megokolása. Mindenesetre örvendétes jelenség, hogy ezen akadály elhárításaért lépés történik. De örömünk nem lehet tökéletes, amint hogy a törvényjavaslat sem tökéletes.

Az elemi népoktatás ingyenességéről szól a javaslat címe.

Tényleg azonban csak az elemi népoktatás tandíjmentességét emeli érvényre. A tandíjszedés a tankötelezettség érvényre emelésének csak «egyik» akadály. Csakugyan «nem kicsinyelhető» akadály. De nem kicsinyelhető az a másik akadály sem, hogy a tandíjon fölül a legtöbb helyen, — mondom a legtöbb helyen — még egyéb iskolai terhek is nyomják a közönséget, melyeket a törvényjavaslat nem próbál megszüntetni. Az ötszázalékos iskolai adó, bizony nagyon kicsinyelhető azon terhes iskolai adóval szemben, amelyet a hitfelekezetek hordoznak. 20, 25, 30 százalék, sőt még több sem tartozik a ritkaságok közé, noha már nem 40 év óta, hanem már 60 év óta van törvényünk, melyszerint minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szüksége közálladalmi költségek által volnának fedezendők.

Beismerem, sok történt immár ezen a téren. — Újabb-újabb formáját nyitotta meg az állam a bevett hitfelekezetek egyházi s iskolai adóterhének csökkentésére. És egyre törekszik újabb források megnyitására. Lassan . . . lassan . . . lassan . . . ! Tudom, hogy nagyon igénybe van véve az állam pénztára. — Százados mulasztásokat kell pótolni, — mondták 1867-ben, — nem kerül mindenre rögvest sor. Negyven éves mulasztás járul a százados mulasztásokhoz, — mondjuk most, — hogy a szabadelvűség fényes csillaga elhomályosult e hazában. Előbbre való a katonai költség (pedig nem csak hadvezérek vívtak ki fényes diadalokat véres csatákban, hanem iskolajesterek is vérelnküli csatákban), előbbre való a közgazgatás, az igazság, a közlekedés, a közegészség, a marha tenyésztés, a szellemi kultúra várjon.

Egy megfordított miatyánk!! Hat kérés a mindennapi kenyérért, egy kérés a lelki javakért!

Valami mégis történik! — Lesz tandíjmentesség! De ez is az egyenlőség, a viszonyosság, az igazság, a méltányosság rovására! Ez az új egyenlőség! Tandí-

jat szedni nem szabad egy nyilvános iskolában sem, csak magán és a társulatok által fenntartott iskolában. A kárpótlásban azonban a most említett többi követelmény nem lesz meg. A községi és hitfelekezeti iskolák fenntartóinak az állam kárpótlást nyújt azon bevételi csökkenésért, amelyet a tandímentesség maga után von, a törvényjavaslat törvényre emelkedése, illetve e törvény életbe lépésekor már főnálló mindazon iskolákra nézve, amelyek a tanítói fizetés és korpótlék kiegészítése céljából kért államsegély engedélyezésére nézve megállapított feltételeknek eleget tesznek. — A kárpótlás tehát a tandímentességből származó bevételi csökkenés pótlására jár. Úgy de sok gyülekezet már jóval előbb gondolt azon visszásságra mely fenn áll a következő iskoltartás és a tandíjszedés közt. — És bölcsen megszüntette a tandíjak és fölemelte az iskolai adó terhét. Ezek a bölcs gyülekezetek állami segélyt nem fognak kapni, mert jövedelmük a tandímentesség elrendelése által csökkenést nem szenved. Miért teremtettek olyan állapotokat, amelyeket a törvény bölcsessége eddig ki nem fundált! Vannak oly gyülekezetek is, amelyek azon elvnek hódolnak: — Viselje az oktatás költségeit az, aki az iskolának közvetlenül hasznát látja! Fizessen csak az a szülő, akinek isholába járó gyermeke van. A tandíjból tartják fenn iskolájukat. Ezeknél most testté válik nem a tandímentesség csak, hanem — az ötszázalékos, nagyon csekélynek mondható iskolai adón kívül — a teljes, tökéletes ingyenes oktatás! Vannak végül oly gyülekezetek, amelyek tandíjért, padpénzért a tanítás áldásában részesítenek más hitfelekezeti tanulókat. Ezek a tanulók mostani számarányának megfelelő kárpótlást fognak kapni, melynek összege többé változás alá nem eshetik. Ha fogy is e tanulók száma, az iskola jövedelme nem csökken. — De ha növekszik e tanulók száma, talán a padok számát kell náluk emelni, tán a tantermet nagyobbítani, tán egy új tanerőt alkalmazni, az államtól nyerhető kárpótlás összege megmarad a régiiben.

Előfordulhat az az eset is — és nem ritkán fog előfordulni, hogy a tanítónak meghívó és díjlevelében, ezen kétoldalu szerződésben kötelezőleg ígért a hitközség mindegyik bejáró tanköteles után bizonyos összegű tandíjat. A bejáróktól meg is kapta a tanító, be is vallotta becsületesen a nyugdíjösszeg megállapításának céljára, a javadalmi jegyzőkönyvben az akkor befolyt összeget. Többet — remény fejében, hogy szaporodni fog ez az összeg, nem vallhatott be, mint amennyit kapott. Őt e tekintetben mulasztás nem éri. A törvényjavaslat törvényerőre emelkedése után megszorodnak tanítványai. — A tanító a meghívó levél alapján követeli a tandíjat nagyobb összegben, a gyülekezet hivatkozik rá, tandíjat szednie nem szabad, egyéb fedezete nincs, a pénztárából nem ígérte ezt az összeget, az állam nem emeli fel a kárpótlást. — Mennyi vizsgáltnak, mekkora elégedetlenségnek csirája rejlik e körülményben!

(Folyt. köv.)

Nográdi ág. hitv. ev. egyházmegye közgyűlése.

Evang. egyházunk ezen egyik legnagyobb és legtekintélyesebb esperessége jun. hó 24, 25 és 26-án tartotta Balassagyarmaton évi rendes közgyűlését. A közgyűlésre a lelkészek majdnem teljes, a világi fel-

ügyelők igen tekintélyes számban gyűltek össze. Az elnöki tisztet Hrk János főesperes, málnapataki lelkész, s Beniczky Árpád országgyűlési képviselő, esp. felügyelő töltötte be s a közgyűlésen megjelentek (mint vendégek) D. Baltik Frigyes püspök, és Laszkáry Gyula kerületi felügyelő is. A rendes közgyűlési tanácskozást megelőzte jun. 24-én este 6 órakor a közös papi és esperességi értekezlet, a melyen a közgyűlés elé kerülő fontosabb tárgyak kerültek előleges megbeszélés alá. Jun. 25-én reggel 9 órakor kezdődött a rendes közgyűlés, melyet a főesperes buzgó imája és az esp. felügyelő magas szárnyalású, nagy hatással előadott megnyitó beszéde nyitott meg. — E megnyitóban az esp. felügyelő utalt arra, hogy a hitűség és hazafiság ikertestvérek s főképen protestáns egyházunk multja, a történetnek megfelelő lapjai ékesen tanuskodnak a mellett, hogy midőn protestáns elődeink egy kezükkel a hazaszabadságát védték, a másikkal a vallásuk, hitök ellen intézett támadásokat verték vissza. Ámde az idők megváltoztak! Ha esperességünkben — ugymond — a hitűség és hazafiság együtt virultak protestáns testvéreink szívében, most sajnós — a konkolyhintők rossz magot hintettek szét s esperességünk területén felütötte hydra fejét a panszlávismus. Ez ellen nekünk tömörülnünk kell, hogy a protestáns név régi dicsőségét a hazafiatlanság vádjával beszennyezni ne hagyjuk. Legyünk hazafias protestánsok, hűen tegyük meg kötelességünket egyházunk és hazánk iránt egyformán.

Az új, megváltozott viszonyokkal életbe lépő intézményeket, a kor fejlődésével felszínre kerülő eszméket nekünk üdvözlünk kell. Üdvözlünk kell az új iskolai törvényt, a mely — bár autonómiánkat bizonyos pontokon csorbítja, mégis a hazafias, nemzeti irányú nevelés terén egy újabb korszaknak a kezdetét jelzi. Védjük jogainkat s küzdjünk jogainkért az 1848. évi XX. t. cz.-ben lefektetett elvek alapján, rendezzük be egyházi intézményeinket a kor kívánalmaihoz képest. Ebben leszek én vezér s arra kérem, hogy nagyliszteletű lelkészi kar ezen irányban kövessen engem s azon reményben, hogy követni fog, szívélyesen üdvözölve az egyes egyházak kiküldötteit, képviselőit, jelen közgyűlést megnyitom.

Ezen megnyitó beszédet s a benne foglalt irányelveket a közgyűlés magáévá tette s egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatni rendelte.

Ezután jöttek a tárgysorozat pontjai egymásután. Mráz Gyula Pál etrefalvai lelkészt és dr. Sztranyavszky Sándor surányi felügyelőt a főesperes a közgyűlésnek bemutatta, illetve őket az esp. rendes szavazattal bíró tagjai sorába vette fel. A főesperes kimerítő jelentése után, melyben a közg. év. minden mozzanataira kiterjeszkedett, olvastattak a mult évi esperességi és kerületi közgy. jegyzőkönyveinek határozatokat igénylő pontjai. Az alsó- és felső nógrádi papiértekezlet jelentései alapján a következő fontosabb határozatok hozattak: az egyet. nyugdíjint. szabályzat *revisiójára* nézve az esperesség csatlakozott a pozsonyvidéki egyházmegyék e tárgyú „felhívásában” foglalt azon irányelvhez, hogy az egyet. lelkészi nyugdíj — az általános rendszer szerint — legyen 2400 kor, ha azonban egyesek nagyobb nyugdíjat akarnak maguk részére biztosítani, ám tegyék azt meg, de nem az egyházak és a közalapi vagy államsegély terhére, s igénybevételeivel, hanem saját megfelelő befizetések alapján. A nyugdíjigény ne tétessék függővé az 5–10 szolgálati évtől, hanem kezdődjék a jogosultság a munkaképtelenség beálltával. Ugy szintén a nyugdíjba

lépés a 40 évi hivataloskodás után vagy a 70-ik betöltött életévvel vegye kezdetét. Az özvegyek ellátási díja 1400 kor; az özvegyektől számítva, félárva 200 kor., teljesen árvák 400 kor. segélyben részesüljenek. Az eddigi kegydíjasok a rendes 2400 kor. nyugdíj élvezetébe lépnek. Az évi járulékok ne emeltessenek, azok befizetése a 40-ik szolg. évvel szüntessék meg.

A diakonissa-ügyet s egy diakonissa állomáshoz az esp. területén leendő felállítását az esp. közgyűlés melegen üdvözi s a terv keresztülvitelére az anyagi forrásokat keresni fogja. A zsinattartásra s az esetleg megtartandó zsinaton hozandó törvények revíziójára nézve a közgyűlés elfogadta az alsó nógrádi papi értekezlet azon álláspontját: hogy a zsinattartást a közel jövőben nem tartja *sem sürgősnek, sem szükségesnek*, ha azonban mégis összehívatnék a zsinat, úgy annak első rangú teendőivé tétetnék a zsinati törvények oly módosítása, melyben a *paritás elve az egyházszervezet minden fokozatán érvényesüljön*. Nevezetesen: az egyet. felügyelő hatásköre ruháztassék át az egyet. egyházi elnökségre, melynek világi tagja volna az egyet. felügyelő, egyházi tagja pedig a 4 püspök közül az összes egyházak szavazatával megválasztott *egyetemes püspök*. Kiss István esp. jegyző nagy alaposággal, történeti visszatekintéssel tárgyalta e kérdést s a közgyűlés határozottá is emelte.

A lelkészi fizetés minimuma 2400 koronában, s ötször 5 évenként 200 koronával emelkedő korpótlékban állapítandó meg. Az egyházi bíróság az első fokozat is létesítendő. A jövő zsinat hasson oda, hogy az állam a büntetésül kirótt pénzbírság behajtását se vonja meg közreműködését.

Az „orsz. protestáns“; vagy jobban mondva „*evangeliumi szövetség*“ eszméjét, mint belmissioi tevékenységet az agresszivitás és a felekezeti korlátok kizárásával az esp. közgyűlés melegen üdvözi.

A tanügyi jelentéssel kapcsolatban, melyből a közgyűlés tudomást szerzett arról, hogy az esp. területén a tanítás úgy a magyar nyelvben, mint a többi tárgyakban magas fokozatú áll, a közgyűlés tiltakozott a kir. tanfelügyelőnek autonómiáinkat sértő azon eljárásai ellen, melyeket főképen az iskolalátogatások alkalmával és a tanítók kényszernyugdíjazásánál tanúsított. Ezen visszaélésnek sanálására az egyházkerülethez felterjesztést intéz.

A segédlelkészekről szóló szabályrendelet módosításával kapcsolatban az esperesség sürgeti a *lelkészválasztási szabályrendelet revízióját is*.

A közgyűlésnek kiemelkedő pontja volt azon indítvány, a melyet dr. Sztranyavszky Sándor felügyelő a közgyűlés végén emelkedett hangon adott elő, a mely így hangzik:

Mélyen tisztelt Egyházmegyei közgyűlés!

„Felszólalásom alapja egy támadás, mely ellenünk protestánsok ellen, édes magyar hazánk szentesített törvényei ellen és az erkölcs ellen irányul. E támadás ellen védekezünk, ezt elhárítanunk háromszoros kötelességünk is. E támadás a legujabban megjelent, vegyes házasságok felett ítélező *pápai brevében* foglaltatik. E támadás felett egy megbotránkozást kifejező mosolylyal napirendre térni nem lehet, nem szabad, mert olyan helyről jött, a mely helyről elhangzott szavak, nem egy szűk körnek, de a művelt világ egy tekintélyes részének szólnak.

Mi protestánsok úgy a múltban, mint a jelenben hirdetői és követői voltunk a vallási türelmességnek, a kölcsönös szeretetnek és egymás megértésének. De

ez nem azt jelenti, hogy akkor, a mikor megtámadnak, mikor támadást intéznek protestáns egyházunk, hazánk törvényei és az emberi tulajdonok egyik legszentebbike: az erkölcs ellen, hogy akkor ne vegyük kezünkbe a védelem fegyverét, hogy akkor ne emeljük fel tiltakozó szavunkat. Különösen most van erre szükség, hogy készek legyünk a védelemre, most van erre fájdalom, hogy így van, de a tények napról-napra arról meggyőznek, hogy a mai kormány vallási politikája ellenünk protestánsok ellen irányul.

A nógrádi ág. hitv. ev. egyházmegyét multja, számbeli ereje és tekintélye erre nemcsak feljogosítja, de kötelességévé is teszi, hogy a pápa által kibocsátott *ene bulla* ellen, melyben a vegyesházasságból született gyermekeket törvényteleneknek, a vegyes házasságot ágyasságnak mondja, — felemelve tiltakozó szavát és kifejezze megbotránkozását a felett, hogy a sötét középkorba illő, ilyen minden nemesebb emberi érzést sértő kinyilatkoztatások, rendelkezések, a műveltség mai korában napvilágot láthatnak.

Mélyen tisztelt Esperességi Közgyűlés! Azt indítványozom, s indítványom elfogadását tisztelettel kérem:

juttassa egyházmegyénk közgyűlése — a kerület útján — az egyházegyetemhez kérő szavát, hogy tegye meg a lépéseket, s tekintélyénél fogva hasson oda, kövessen el mindent, hogy az erre egyedül illetékes helyről, vagyis a magyar kormány részéről ezen — mint mondám — nem csak ellenünk protestánsok ellen irányuló, de szeretett hazánk, koronás királyunk által szentesített törvényeit és a morált mélyen sértő pápai rendeletre, a méltó válasz megadassék.

A közgyűlés ezen indítványt, melyből a megsértett magyar protestáns önérzet szól, egyhangú lelkesedéssel magáévá tette.

Az esperességi közgyűléssel kapcsolatosan az ülés első napjának délutánján megtartott az *esp. gyámint. istentisztelet* offertoriummal egybekötve. A templomi szolgálatot Henriczy Béla poltári lelkész végezte, a ki Luk. 19, 1—8 alapján (Zakkens példája) egy igen nagyhatású beszédet mondott. *«Váljunk ki a tömegeből»*, hogy 1. az Urat meglássuk: 2. általa megszólíttassunk, 3. az Úr hajlékunkba kövessen benünket. Az istentisztelet után tartott offertorium gyűjtésének eredménye 44 korona volt. A közgyűlés másodnapjának reggelén tartott esp. gyámint. közgyűlés 20 kor.-át az esperességi diakonissa alapra, 20 kor.-t a kerületben létesítendő árvaház-alapra, 50—50 kor. segélyt Tósárnak, Felsőesztergálnak, Gergelyfalvának szavazott meg. A ker. gyámint. segélyre ajánlottak: Nógrád, Balassagyarmat, Kiskorna, Gergelyfalva. Az egyet. nagyszeretet adományra: Surányterény, a kisszeretet adományra: Budaszállás, a Leopoldianumra: Balassagyarmat stb. ajánlottak. Az esp. gyámint. közgyűlés leadta szavazatát az ujonnan választandó ker. gyámint. elnökségre: és pedig egyházi részről Raab Károly főesperesre és világi részről Beniczky Árpád felügyelőre szavazott.

Az esp. közgyűlés megbízásából közli:

Kardos Gyula.

Esperességi közgyűlés.

A m. hó 24-én d. e. 9 órától kezdve tartotta meg a brassói ág. h. ev. m. egyházmegye évi rendes közgyűlését Bácsfaluban, az ev. templom helyiségében. Ennek előzményeit, lefolyását stb. lehető legrövidebben és tárgyilagosan igyekeztünk itt előadni, minél kevesebb reflexióval, tudván azt, hogy csak a tényeknek van döntő értékük.

Kedden délelőtt ugyancsak Bácsfaluban a brassómegyei ev. papság tartott lelkészegyesületi gyűlést, melyen különösen a lelkészi kart érdeklő ügyek tárgyaltak. Ugyanaz nap délután 3 órától kezdve ugyanott esperességi előértekezlet tartatott, amelyen az esp. közgyűlés nehezebb és fontosabb tárgyai készítették elő egyértelmű megállapodással. Másnap reggel, szerdán, 8 órakor gyámintézeti istentisztelet tartatott s ezt követőleg mindjárt kezdődött az esp. gyámintézeti közgyűlés, amelyen a segélyért folyamodó egyházak kérvényei intéztettek el. Az esperess. gyámintézeti rendelkezésére álló adomány: ca 21 korona a kerületi árvaháznak szavaztatott meg. Szóba került az országos nőegyesület eszméjével kapcsolatban gyülekezeti nőegyletek alakításának szüksége is.

Mindjárt a gyámintézeti közgyűlés bezárása után az esp. közgyűlés következett, melyet Skita Mihály esp. másodfelügyelő nyitotta meg rövid, de tartalmas beszéddel, amelyben megemlékezett Molnár Viktor államtitkárról, mint esp. felügyelőről és az ő múlt évi 25 éves közszolgálati jubileumáról, akit az elnök ez alkalommal is e közgyűlésből üdvözöl. Köszönését fejezi ki azon megtiszteltetésért is, melyben őt a brassómegyei papság és a világiak egy része részeltette az egyházak, illetve az esperesség nevében az ő birói működésének idei 25 éves fordulójára alkalmából. Üdvözli a közgyűlés tagjait, arra kérve őket, hogy az egymás iránt való szeretet, jóindulat és békesség hassa át szívüket és egész tanácskozásukat. Ezután Bohus Pál esperes is üdvözli a megjelenteket és kijelenti, hogy nem hallgathatja el azon örömdetes ténnyt, hogy a király Skita Mihály m. felügyelő urat az ő fáradozásai pályáján kir. táblabirói minőségben előléptette. Ez a mi esperességünknek is öröme, büszkesége és kitüntetése is. Kéri a felügyelőt, hogy őt és az egyházmegyét továbbra is részesítse az ő munkás szeretetében. Mindkét elnök beszéde lelkes éljenzéssel vétetik tudomásul. A közgyűlés tagjainak igazolása után jegyzőkönyvi hitelesítésre kiküldettek: Szexty Kálmán, Kiss Árpád lelkészek, Bacsó Mihály és Mátisz Bálint felügyelők. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének tárgyalásánál esperes jelezte, hogy e jkv. 3. pontja ellen Petrovics Pál lelkész felebbzést adott be, amelyet azonban ő az előértekezleten visszavont.

Petrovics Pál lelkész kijelentette, hogy bár föntartja a felebbzésében kifejezett azon állítását, hogy a tavalyi esperes. gyűlés jegyzőkönyvének 3. p. határozata nem a teljes valóságnak megfelelően vétetett föl, illetőleg nem úgy, amint kimondatott; de miután ő a békeelintzésre felhivatott, hogy senki ne vádolhassa őt azzal, hogy a békességnek útjában áll, kész a békességért áldozatot hozni és felebbzését visszavonja. Ezután az esperesi jelentés terjesztetett elő úgy a múlt közigazgatási évről, mint a múlt közgyűlés határozatainak végrehajtásáról.

(Folyt. köv.)

T Á R C A.

Az evangélikus istentisztelet.

(A liturgia egységesítése kérdéséhez.)

4. §. Az evang. istentisztelet Németországban napjainkban.

Az evang. istentisztelet a XVI. század folyamán Németország határain belül teljes megállapodásra jutott. A régi gyülekezetek simitották, javították istentiszteleti rendjeiket, az újonnan keletkezett egyházak pedig, hol az egyikről, hol a másiktól kölcsönözték azt. Örömdetes változásnak csak az egyházi ének ment keresztül, mely az összes evang. istentiszteleti rendek lényeges alkotó részét képezte s mely e század vége felé s a XVII. században fejlődése tető pontját érte. Nem ok nélkül panaszkodott egy jezsuita, hogy Luther egyházi énekeivel több lelket hódított meg, mint összes egyéb irataival.

A 30 éves háború borzalmi, melyek a rendes istentisztelet megtartását lehetetlenné tették, az ortho-doxia, mely a fősúlyta dogma scholastikus hirdetésére fektette, a pietismus nemes, de mégis rajongó lelkületével s conventikulumaival, majd a rationalismus észvallsával — valamennyi dermesztőleg hatott a közösségi istentisztelet lefolyására. A legtöbbet ártott természetesen a 30 éves vallásháborún kívül a rationalismus, amely az istentiszteleti rendből minden liturgikus részt törölt s az egyházi énekeket is ész-elve nek megfelelőleg elferdítette. („Es ruh't die halbe welt, Nun ruhen alle Wälder“ c. énekekben.) Az istentisztelet liturgikus részéből elmaradt az introitus, a Kyrie, a Gloria s a praefatio. Ezeknek helyét 1—2 ének töltötte be, melyek minden összefüggés nélkül következtek egymásra. Itt-ott mégis megmaradt a salutatio, a collecta s a szt.-irási részek fölolvása.

Sok egyházi tartományban nem volt kötelezőleg bevett istentiszteleti rend, az teljesen az épen működő lelkész vallásos meggyőződésének és liturgikai ízlésének volt alávetve; ebből magyarázzuk a számos prjvat agenda keletkezését s az istentiszteleti rendnek teljes elfajulását. A szeretet által csakis a felebarát lelki javát célzó és munkáló szabadságból, melyet Luther a „Formula missae“-ban s a „Deutsche Messe“-ben annyira hangsúlyozott, így fejlődött ki a rationalismus behatása folytán a legnagyobb önkény, mely megvetve a történelmi multat s a történelmi fejlődés törvényét, durva kézzel rombolta szét az evangélikus egyház istentiszteleti rendnek gyönyörű épületét!

A XIX. század 40-s éveiben nagy erővel indult meg az egyházi élet újjá ébredése. A rationalismus merev, száraz észvallsával elbukott. Az Istennek gyermeki s a felebarátnak őszinte szeretetben nyilvánuló, a gyermeki hit alapján épült egyházi élet korszaka következett. Előbbi általában az egyházi és istentiszteleti élet bensőségében, utóbbi pedig a szeretet intézmények a bel- és külmissio szervezésében jutott kifejezésre.

Az istentiszteleti élet megújulása Németországban III. Frigyes Vilmos porosz király nevéhez fűződik. — E fenkölt szellemű s mindenek fölött vallásos uralkodó élénk figyelemmel kísérte a teológiai viszonyok forrongását, különösen pedig a rationalismus dermesztő hatását az egyházi életre s 1816-ban kiadatott egy az ő udvari lelkésze által összeállított agendát „Liturgie für die Hofkirche zu Potsdam und die Garnisonkirche

in Berlin" cím alatt. Hogy lépése a többségben levő rationalis theologusok között forrongást idézett elő, érthető. De az uralkodó erélyesen vetett végett a bizonytalan támadásoknak.

„A világon a leggonoszabb dolog valamennyi gonoszság között az önkény. Az önkényben nyilvánul az egoismus, amely mindent jobban tudni és megtenni akar . . . Amíg belátó férfiak változtatnak valamin — ám legyen. — legalább értelme van a dolognak, de ha minden tudatlan pap mosdatlan eszméit a piacra dobja, formában is változtatni akar azon, amit a halhatatlan férfiak Luther és Melanchthon alkottak és rendelkeztek, micsoda fejlődik és válhatik e dologból? Hogyan? Nincs-e már többé ius canonicum, ius liturgicum, nincs-e többé birtokomban a ius circa és in sacra? Ezt a durvaságot nem lehet, nem szabad és nem fogom tovább nyugodtan nézni!”

A porosz agenda alapján ragaszkodik a Lutheri istentiszteleti rendhez s a fő istentiszteletnek benne a következő lefolyása van:

a) A gyülekezet éneke. b) Im Namen des Vaters (lásd: mise. 1). c) Unsere Hälfa sei im Namen des Herrn (Mise. 1. adiutorium). d) Sünden bekenntnisz (Mise 2. Confiteor), e) Ein Spruch mit Gnadenerkündigung (Mise. 2. absolutio). f) Chorus; Ehre sei dem Vater etc (Mise. 4. kis gloria). g) Chorus: Kyrie eleison (Mise 5). h) Lelkés: Ehre sei Gott in der Höhe (Mise. 6. nagy gloria), i) Salutatio, és collecta (Mise: 7). k) Epistola (8). a Hallelujah-val (4). l) Evangelium és Gelobet sist du o Christus (10) m) Credo 11, n) Praefatio, Hosanna és Benediktus (18). o) Általános templomi ima p) Mi atyánk. q) Ároni áldás. r) Záró ének. Az egyházi beszéd vagy a Credo, vagy a Mi atyánk után következik.

Ez istentiszteleti rend, melyet 1894-ben 23 kiváló teológiai szaktudós revideált s itt-ott az evang. egyház liturgikai alapelveinek megfelelőleg rövidített s módosított, kiinduló pontjává lett egy nagyszabású liturgikai mozgalomnak, mely azt eredményezte, hogy egyházi tartományok úgy, mint a városok a régi alapokon újból szervezték megtépett istentiszteleti rendjeiket. Korántsem egységes alakban, de egységes alapon, t. i. a történelmi múlt szilárd alapján; egyrészt a történelmi fejlődés, másrészt a ker. szabadság és a felebaráti szeretet (a hivek lelki üdve) nagy elveink szemmel tartásával. Ma Németország minden evang. egyházi tartományának részleteiben eltérő az agenda, de valamennyinek magja a Luther-féle: „Deutsche Messe” s a hivatalos agendák igen helyesen hangsúlyozzák a helyi szokásokhoz való ragaszkodást is, különösen a külső s liturgikailag nem lényeges dolgokban.

Egyike a legalaposabb munkáknak a szász agenda, mely hazai egyházunk sok németnyelvű gyülekezeteiben is használatos s mely a következő istentiszteleti rendet állapítja meg:

1. Bevezető ének. (A szentlélek adományáért való könyörgés.)
2. Intonatio responsoriummal (introitus).
3. Kyrie.
4. Gloria.
5. Salutatio. (Az Úr legyen ti veletek.)
6. Collecta (gyűjtő imádság.)
7. Epistola.
8. Credo. Mi hiszünk mind egy Istenben. (A gyülekezet éneke.)
9. Evangelium.
10. Fő ének.

11. Egyházi beszéd.
12. Ált gyónás az absolutióval.
13. Ált. templomi ima.
14. Hirdetések, fohászok, hálaadások.
15. Mi atyánk.
16. Egy ének vers.
17. Úrvacsorája.
18. Áldás.
19. Záró ének.

Mayer Pál.

(Folyt. köv.)

BELÉLET.

A veszprémi evangélikus egyházmegye közgyűlése június hó 23. 24-én folyt le, Veszprémben.

Reggel 8 órakor gyámintézeti istentisztelet volt az evang. templomban, amelyen Szalay László imádkozott. Az istentisztelet után megkezdődött a közgyűlés. Az elnöki széket Hofbauer Pál esperes és Belák István felügyelő foglalják el. A gyűlést Belák István nyitja meg hatalmas beszéddel. Megnyitójában — melyet legközelebb teljes szövegében közlünk találó színekkel festi hazánk egyházi és társadalmi közállapotait. Különösen hű képét nyújtotta a klerikalizmus romboló tevékenységének, amely kiütni igyekszik a szívekben a szeretetet, az igazságot és szabadságot. A beszéd nagy és mély hatást ért el. A közgyűlés határozata folytán teljes szövegében a jegyzőkönyvbe kerül.

Napirend előtt Balogh István egyházmegyei aljegyző üdvözli Belák Lajos egyhm. főjegyzőt, pápai főszoigabirót közszolgálatának 25 éves jubileuma alkalmával. Az egyházmegye lelkes ovációkban részesítette Belák Lajost.

Hofbauer Pál esperes terjeszti elő évi esperesi jelentését. Az egyházmegye ennek kapcsán örömmel értesül arról, hogy közállapotaink a tanügy terén rendben vannak. Örömmel vette az egyházmegye ama hírt, hogy Dabrony, Pápa, Külsövath, Suur, Fehérsurgó, Pusztamiske iskolát tanítólakot, illetve új templomot épít.

A gyámintézet elnöksége leköszönvén, megválasztottak: Nagy Kálmán és dr. Lányi Sándor elnöknek, Horváth Sándor pénztárnoknak.

Iskolavizsgálóknak megválasztottak: Rácz K., Szenté J.

Horváth Dezső jelenti, hogy a gyámintézet Pusztamiskének 89'64 K segélyt szavazott meg.

Mohácsi Lajos terjeszti elő az egyházmegyei papi konferencia megállapodásait. Ennek kapcsán a gyűlés kimondja, hogy a maga részéről ragaszkodik a 2400 korona minimális nyugdíjhoz, de elfogadja, hogy akinek ennél magasabb fizetése van, annál a nyugdíj is emelkedjék. A gyülekezetek azonban ne terheltesse nek meg jobban. Kívánja az egyházmegye, hogy a szabályzat oly értelemben módosíttassék, hogy azon lelkészek, akik önhibájukon kívül kerülnek olyan helyzetbe, hogy reájuk nézve a gyülekezetben való megmaradás és tovább működés erkölcsi lehetetlenség, fizetésük arányában nyeresendő nyugdíjjal szintén nyugdíjba mehessenek. Aki 24 éves kora előtt lett tagja az egyet. nyugdíjintézetnek, annak befizetése adassék vissza, vagy számítsák be a 24 éven alóli éveket is a nyugdíjba.

Szalay László javaslata kapcsán kimondja a gyűlés, hogy a gyülekezetek körében igen szükségesnek tartja a belmissziói munkásságot, de együletet, paragrafust nem kíván. Szükségesnek látja azonban, hogy

az egyházi hatóság dolgozzon ki utasítást, melyben körvonalozza a lelkész, tanító, presbiterium teendőit, a belmisszió terén.

Az árvák gondozását szükségesnek tartják, de anyagi erő híján nem árvaházak építése révén, hanem egyes hitbuzgó családoknál leendő elhelyezés útján.

Belák István indítványára elhatározták, hogy mozgalmat indítanak az iránt, hogy az eddigi ág. hitv. ev. elnevezés helyett a rövidebb, értelmesebb evangélikus elnevezés vétessék használatba.

Horváth Károly javaslata alapján a gyűlés teljesen csatlakozik az ORLE-nek az 1848: XX. t.-c. végrehajtása érdekében megindítandó mozgalmához.

Mohácsy Lajos referádája kapcsán kimondja a gyűlés, hogy a maga részéről is kívánatosnak tartja az 1893: XIV. t.-c.-nek oly értelmű módosítását, hogy a lelkészi fizetés 2400 K és hat 200—200 korona korpótlék legyen.

Nemesszalók ama kérelmét, hogy iskoláját államosíthassa, a gyűlés oly feltétellel teljesíti, ha az állammal kötendő szerződés mindenben megfelel a mi egyházunk érdekének.

Pataky B. kéri, hogy a tanítóknak a vasuti kedvezmény megadása tárgyában beadott kérvényét az egyházmegye pártolja. A gyűlés így dönt.

Az indítványok kapcsán feláll Mohácsy Lajos és utallással az egyházmegyei felügyelő megnyitó beszédére, utalással a klerikalizmus veszedelmes előnyomulására, térfoglalására. indítványozza: mondja ki a közgyűlés, hogy a maga részéről felette szükségesnek tartja és kívánja egy olyan szövetség, vagy liga szervezését, amely minden minden felekezeti szintől, egyesítse a maga kebelén a haza minden szabadon gondolkodó, liberálisan érző polgárát, aki a lelkiismereti szabadság, a teljes egyenlőség és egyenjogúság elvét óhajtja megvalósítani az egyházi, társadalmi és politikai élet terén.

A gyűlés Lányi Sándor ellenindítványával szemben egyhangulag Mohácsy indítványát fogadja el.

Ezután Káldy J. leplezi le az egyházmegye előtt gróf Apponyi miniszternek egy újabb merényletét, amelylyel ez a prot. egyházak autonómiája ellen támadt s a melylyel ismét a klerikalizmusnak kíván nagy szolgálatot teljesíteni. Felolvassa u. i. Apponyi egyik beszédének ama részét, amelyben ez kijelenti, hogy Benedek J. tanügyi író v. képviselő egyik történelmi tankönyvét kötelezővé teszi az összes államsegélyt élvező felekezeti iskolákban. E tankönyvben pedig a szerző a gyermekeket arra serkenti, hogy „szünet nélkül imádkozzanak a Szűz Máriához és a többi szentekhez.” Még több hasonló szemelvényt mutat fel a könyv egyes részeiből. Kérde: van-e a miniszternek erre joga és köteles lesz-e ő, mint államsegélyt élvező ev. tanító e tankönyvet akceptálni? A gyűlés felháborodással értesült ez újabb merényletről s utasítja a tanítókat, hogy ily tankönyvet ne vegyenek használatba.

A közgyűlés az esperes imájával ért véget.

A párbér és a nem katolikusok. Végre a kormány is belátta annak az állapotnak képtelen és tarthatatlan voltát, hogy eddigelé igen sok helyen a protestánsok is tartoztak a r. kath. lelkésznek párbért fizetni. A kultuszminiszter ennek az állapotnak megszüntetése tárgyában rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz. — A rendelet hivatkozik arra, hogy a nem katolikusok párbérszolgálatára állandó jogi vita tárgya és ezért gyakran súrlódásokat okoz a vallás-

felekezetek között. Ezért elhatározta a miniszter, hogy a nem katolikusokat mentesíti a párbér alól, viszont a lelkészeknek kárpótlást ad. Ezért felszólítja a törvényhatóságok fejeit, alispánokat és polgármestereket, hogy készítsenek sürgősen részletes, hiteles kimutatót arról, kik fizetnek valóban mint nem katolikusok párbért és hogy jogos alapon fizetnek-e? A kimutatókat a lelkészek töltik ki és azokat az elüljáróságok, a főszolgabírák vagy polgármesterek hitelesítik. Ideje is volt már, hogy az eddigi szeggyenteljes állapot megszűnjék. De azt nem értjük: minő jogon ígér a miniszter úr állami kárpótlást a r. kath. lelkészeknek az elvesztett párbérért? A jogtalanság újabb jog forrása nem lehet! Vagy nálunk csakugyan minden lehet?! — Igy ír erről a kérdéstről a Prot. Egyh. és Isk. Lap érdemes szerkesztője. Mi pedig hozzátesszük az ő kérdéseire: százados jogszokás által biztosított anyakönyvi jövedelmeinktől eleshetünk minden kárpótlás nélkül és minden miniszteri ünnepélyes ígéretek dacára — de százados, törvény- és jogellenes *bitortást* a ma jogbiz miniszterterítő erővel ruház fel, mert a klerikalizmus szándékolt kárpótlás a kath. klerusnak kedvezne? . . . Hát mi volt a protestánsok részéről törvény és jog ellenére a kath. papok részére fizetett párbér egyéb, mint bitortás, a mit az államkormány tehetetlensége nem akart észrevenni — s most, hogy észreveszi, teszi úgy, hogy ismét megalázza a protestántizmust — kárpótlással a kath. papok részére! Nem, miniszter ur, itt jog szerint kárpótlásról csak egyik fél beszélhetne, — az eddig jog nélkül megadóztatott protestáns fél.

PÁLYÁZATOK.

A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület eperjesi Collegiumának jogakadémiáján a magyar magánjog, ausztriai magánjog és bányajog tanszéke megüresedvén, e tanszékre pályázatot hirdetnek.

A tanszék javadalmazása — amennyiben rendes tanárral töltetik be — a collegiumi jogakadémia pénztárából havi előzetes részletekben kifizetendő 3200 kor. évi törzsfizetés, 800 kor. évi lakpénz, öt ízben esedékes, egyenként 200 koronás ötödéves korpótlék, valamint a szervezeti szabályokban s egyéb határozatokban e tanszék után esedékes vizsgadíjak és tandíjosztalék. A rendkívüli tanárnak tandíjosztalékra igénye nincs; ellenben a coll. jogakad. pénztárból húzott fizetése, lakbéré, korpótléka ugyanaz, mint a rendes tanaré, nemkülömben a szabályok szerinti vizsgadíjra is van igénye.

A rendes- és rendkívüli tanár nyugdíjjogosultságát és fizetési kötelezettségét az 1894: XXVII. t.-c. szabályozza.

Rendes tanáru oly ág. hitv. ev. pályázó választható meg, aki a tanszék valamelyik főtárgyából egyetemi magántanári képesítéssel bír; rendkívüli tanáru oly ág. hitv. ev. pályázó alkalmazható, aki legalább jogtudori oklevéllel bír. A rendkívüli tanár három év alatt az egyetemi magántanári képesítést tanszékének egyik főtárgyából megszerezni köteles.

A megüresedett tanszéket az eperjesi Collegium igazgató-választmánya tölti be. A megválasztandó tanár tanszékét 1908. szeptember 1-jén lesz köteles elfoglalni s ez időtől kezdve a tanszéket megillető javadalmak élvezetébe lép.

Pályázni kívánók eddigi tanulmányaikat, minősítésüket, esetleges hivatali alkalmaztatásukat, irodalmi működésüket, katonai szolgálati kötelezettségüket vagy az alóli mentességüket és rövid életrajzukat feltüntető pályázati kérvényüket — és pedig ha közszolgálatban állanak, közvetlen felettes hatóságuk útján f. évi augusztus hó 15-ikéig a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület eperjesi Collegiuma igazgató-választmányához czimezve, a jogakadémia dékáni hivatalához nyújtják be.

A rendes tanár törzsfizetésének állami kiegészítése — az állami tisztviselők VII. fizetési osztályának megfelelő mérvre — az 1908. évi állami költségvetési törvény alapján folyamatban van.

Szakirodalmi működést nem igazoló pályázók kérvényei figyelembe nem vétetnek.

Eperjes, 1908. július 1.

(2—1)

Tahy József s. k.
collégiumi h. felügyelő.

Pályázat

a kolozsvári ágostai hitv. evangélikus egyházközség másodlelkészi állására.

I. A megválasztandó lelkész teendői:

1. Hirdeti Isten igéjét magyar és német nyelven úgy, amiként azt az egyház tanácsa, illetőleg képviselőte megállapítja.

2. Végzi az egyházi szent cselekvényeket:

a) az egyszerű agendáris formában lefolyót minden második héten ingyen.

b) a kibővített alakot, amelyre a hívők öt felkérnek, akár a templomban, akár a háznál, az ő hetében, — az egyházi stóla szabályzatban megállapított díj mellett,

c) az Urvacsoara osztásnál a templomban az első lelkésznek segítkezik,

3. az ő hetében általa végzett szent cselekvényekről a funkciót követő napon írásbeli jelentést tesz az I. lelkésznek a cselekvények adatainak az anyakönyvekbe leendő bevezetése céljából.

4. az ifjuságnak lelkipásztora és társadalmi téren is ennek valláserkölcsi szellemben való irányítója.

5. a tanítóképzők és elemi iskolák kivételével tanítja a helyi felsőbb- közép- és szakiskolákba járó tanulóknak a hittant, heti 24 órában,

6. végzi a kolozsvári állami fogházban és a szamosújvári fegyházban az Istentiszteletet,

7. az egyháztanács és nagyobb képviselő gyűléseinek jegyzőkönyvét vezeti és végzi a második lelkésznek egyházi rendtartásunkban és helyi szabályzatunkban alapuló teendőit,

8. az első lelkészt akadályoztatása esetén papi funkcióiban helyettesíti (ezen helyettesítés azonban nem terjedhet ki az egyházközség kormányzati teendőire, mint az elnöklésre az egyháztanács, vagy nagyobb képviselői gyűléseken stb. stb.)

II. A megválasztandó lelkész javadalma.

1. alapfizetés	2000 kor.
2. vallástanításért	1000 "
3. az ingyen szent cselekvények stóla váltása fejében	400 "
4. személyi pótlékként	600 "
összesen	4000 kor.

készpénzben, havi előleges részletekben azzal a megjegyzéssel, hogy a vallástanításért állami vagy községi járulékok, valamint a fegyenczek lelki gondozásáért járó díjak az egyház pénztárába folynak be.

5. lakás, mely négy szobából és mellékhelyiségekből áll,

6. egyholdas kertnek használata,

7. az erdélyrészi ág. hitv. evang. országos egyház nyugdíjintézetéből — melybe az eddigi szolgálati évek beszámításával köteles a megválasztandó, ha ennek nem tagja, belépni — 35 (harminczöt) évi szolgálat után teljes nyugdíj, amely nyugdíj a befizetés arányában 4000 koronáig emelkedhetik.

A pályázatok f. évi augusztus 20-ig (déli 12 óráig) a kolozsvári ág. hitv. evang. lelkészi hivatalhoz küldendők be.

Az egyháztanácsnak Kolozsvárt, 1908. évi június 25-én tartott gyűléséből.

Dianiska Frigyes
lelkész.

(2—1)

Br. Mannsberg Sándor
gondnok.

A szepesi városi ág. hitv. evang. egyházmegyéhez tartozó németajkú, szepesbélaei egyházközségben elhalálozás folytán megüresedett rendes lelkészi állásra pályázat hirdettetik. A rendes lelkészi teendőknél kívül a lelkész vallástanítással is fog foglalkozni. Javadalom: 1. Lakás, kert és káposztás föld; 2. Készpénzben 600 azaz hatszáz korona az egyházpénztárából; 3. 50 azaz ötven pozsonyi mérő = 30 azaz harmincz hektoliter rozsz természetben, vagy piaci áron megváltva; 4. 120 azaz százharmincz ürméter puha fa házhoz szállítva; azonkívül még 52 azaz ötvenkét ürméter puha tűzifa van kilátásba helyezve, a melynek vágatási díját az egyház pénztára fizeti, de a hazaszállításról a lelkész gondoskodik; 5. Szepesbéla városától egy fuvar széna házhoz szállítva; 6. Keresztfalu és Nagyeör filiák uradalmaitól 2—2 kereszt száma; 7. stóla és offertoriumok; 8. kongrua 310/36 K. Kilátásba helyeztetik még 200 korona és néhány szántóföldből álló személyi pótlék.

A pályázók kellően felszerelt kérvényeiket alulírott alespereshez Leibic f. évi július hó 15-ig küldjék be.

Igló és Leibic 1908. június hó 20-án.

Kübecher Albert
alesperes.

(3—2)

Münnich Kálmán
egyh. meg. felügyelő.

KÓKAI LAJOS

protestáns irányu könyvkereskedése.

Alapítva
1873-ban.

BUDAPEST,
IV., KÁROLY-UTCA I. —

Telefon:
74—94.

A győri, dunántúli és békéscsabai énekeskönyvek óriási választékban egyszerű és finom bekötésekben. Az összes forgalomban levő evang. imakönyvek papi- és magánhasználatra, vallásos iratok, konfirmációi káték és megfelelő ajándékönyvek, az összes megjelent Passiók, halotti énekesek, evang. hittankönyvek bármely szerzőtől, egyházi nyomtatványok, emléklapok, világi tudományos, szépirodalmi művek, stb. stb. állandóan nagy mennyiségben raktáron vannak.

TESSÉK JEGYZÉKEMET KÉRNI!